

A MAI MAGYARORSZÁG ÉS AZ ELSZAKÍTOTT TERÜLETEK A NEMZETISÉGI STATISZTIKA TÜKRÉBEN.

Az elmúlt másfél esztendő alatt végbement események, amelyek a Trianonban megvont határokat is módosították, szükségessé teszik, hogy a rendelkezésünkre álló legutolsó adatok alapján megvizsgáljuk a nemzetiségi viszonyok újabb alakulását és összefoglaló kimutatást nyújtsunk a mai Magyarországról és a még elszakított részekről. Először azonban vessünk futó pillantást a területváltozások sorozatára.

Az 1936. november 2-i bécsi döntés a Felvidék jelentős magyar lakta részét juttatta vissza az anyaországhoz. Cseh-Szlovákia felbomlása kapcsán Németország olyan kisebb területrészt annektált Cseh-Szlovákiából, amely Trianon előtt Magyarországhoz tartozott (Pozsonyligetfalu és Dévény). Ugyancsak 1938 őszén Lengyelországnak is jutottak kisebb területek a cseh-szlovák uralom alatt álló Felvidékből. Ezek Csaca és környéke, továbbá a Javorina-szakasz a Magas Tátrában. Ezzel az események első sora végetért.

Újabb változásokat hozott 1939 tavasza. Március közepén Szlovákia önállósult és Kárpátalja visszatért az ezeréves hazához. Ezt követőleg április első napjaiban Szlovákia területéből egy Kárpátaljával szomszédos határsáv is visszakerült Magyarországhoz.

Végül az elmúlt év őszén is történtek kisebb változások. Ekkor ugyanis a lengyel háború befejeztével a Trianonban Lengyelország hoz csatolt árvái és szepesi területek Szlovákia birtokába jutottak. Ugyanekkor visszaveszi Szlovákia Csaca környékét és a tátrai Javorina-szakaszt¹⁾

Ezekben vázoltuk a változások menetét, lássuk most az egyes részek szerint a megváltozott lélekszám-viszonyokat. Természetesen, hogy helyes képet kapjunk, az 1910. évi magyar adatokat is figyelembe kell vennünk.

Mai Magyarország.

A megnagyobbodott Magyarországra vonatkozóan, az 1930-as adatokat az 1910. évekkel összehasonlítva azt látjuk, hogy a visszacsatolt területekről az 1930-as cseh statisztika inkább torzképet nyújt, módszerbeli különbségeinél fogva is. Külön vették a külföldieket s a zsidókat, de egy rovatot képeznek a csehek és a tótok csehszlovák név alatt, hiszen ezen a fogalomhamisításon nyugodott az egész állam. Ezek a különbségek a mi statisztikánkkal való összevetésnél is nehézségeket okoznak. A visszacsatolt Felvi-

²⁾ A teljesség kedvéért megjegyezzük, hogy ezeken kívül hozzákerül a mindig Lengyelországhoz tartozott Zakopane téli sporthely is.

dóken a csehszlovák adatok szerint legszembeszökőbb a magyarság arányszámának húsz év alatti lezuhanása 86.5%-ról 57.5%-ra. A cseh népszámlálási statisztika egyéb eljárásai mellett ezt az eredményt a külföldiek különszámítása is okozta, pedig ezeknek legtöbbje olyan magyar volt, akit állampolgárságától megfosztottak. Szlovák és rutén viszonylatban is történhetett azonban torzítás. Kiegészítésképpen itt közöljük az 1938-as magyar népszámlálás eredményeit is.

1938-ban anyanyelv	Visszacsatolt Felvidék	%
Magyar	879.007	84.4
Német	10.010	1.0
Szlovák (tót)	123.864	11.9
Rutén	19.691	1.9
Egyéb	8.829	0.8
Összesen:	1,041.401	100.0

A kárpátaljai területeken még szembetűnőbb a magyarság két évtized alatti, a csehszlovák adatok szerinti „fogyása”. (Kárpátalján 13.3%-ról 4.7%-ra, Ung-zempléni sávban 5.5%-ról 0.8%-ra.) A németek legnagyobb részét 1910-ben a jiddisül beszélő zsidók tették, erre magyarázható a két népszámlálás idevonatkozó adatának példátlan különbsége.

A megnagyobbodott Magyarország nemzetiségi megoszlásáról az 1. sz. táblázatban közölt összefoglalás nyújt képet.

Az egyes részeket nyersen összegezve, a mai területen a magyarság arányszáma az 1910-es népszámlálás szerint 84.1%, az 1930. évi számlálások alapján 83.6%. Tekintve, hogy 1930-ból a visszakérült területeikről csak a csehszlovák adatokat használhatjuk, az ekkép történő összesítést becslésszerűen helyesbítenünk kell. A magyarság eszerint 84.3%, sőt még helyesebb számítás szerint 85.0%-át teszi ki az ország lakosságának. Ez az 1930-as trianoni terület 92.1%-os arányszámával szemben nem nevezhető jelentékeny különbségnek.

1930-ban anyanyelv (nemzetiség)	Mai Magyarország ¹⁾	%
Magyar	8.690.000	84.3
Német	520.000	5.0
Szlovák (tót)	260.000	2.5
Rutén	475.000	4.6
Egyéb	370.000	3.6
Összesen:	10.315.000	100.0

¹⁾ Thirring Lajos becslésszerű helyesbítése az 1930-as magyar és cseh adatok alapján.

*) 1930-ból cseh népszámlálási adatok. ³⁾ A trianoni területen. *) A visszakapcsolt területeken; a cseh-szlovákokra vonatkozólag nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy a beáramlott, csupán a hazánkhoz visszacsatolt felvidéki területen 100 ezernél is többre tehető csehek javarésze Cseh-Szlovákia felbomlásával visszatért a történeti tartományokba. ⁴⁾ Az egyes anyanyelvek adatában.

1. A megnagyobbodott Magyarország anyanyelvi (nemzetiségi) megoszlása 1910-ben és 1930-ban.

	Trianoni terület	Viszacsatolt Felvidék ¹⁾	Kárpát-alja ¹⁾	Ungzempléni sáv ¹⁾	Mai Magyarország
1910-ben anyanyelv	abszolút		számokban:		
Magyar	6,730.996	751.951	60.960	2.065	7,545.972
Német	554.594	17.354	55.144	2.291	629.383
Tót	165.273	84.905	5.786	14.663	270.627
Rutén	1.133	8.941	324.105	17.924	352.103
Egyéb	163.121	6.148	12.607	942	182.818
Összesen:	7,615.117	869.299	458.602	37.885	8,980.903
	százalékban:				
Magyar	88.4	86.5	13.3	5.5	84.1
Német	7.3	2.0	12.0	6.0	7.0
Tót	2.2	9.8	1.3	38.7	3.0
Rutén	0.0	1.0	70.7	47.3	3.9
Egyéb	2.1	0.7	2.7	2.5	2.0
Összesen:	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
1930-ban anyanyelv (nemzetiség)	abszolút		számokban:		
Magyar	8,001.112	594.643	25.894	309	8,621.958
Német	478.630	13.570	8.363	57	500.620
Szlovák (tót) ²⁾	104.819				104.819
Cseh és szlovák ³⁾		288.424	17.495	19.842	325.761
Rutén	996	35.331	413.491	18.073	467.891
Zsidé ⁴⁾	*)	51.707	65.818	11.376	118.901
Egyéb	102.762	15.734	13.698	134	132.328
Külföldi ³⁾	*)	35.054	7.365	986	43.405
Összesen:	8,688.319	1,034.463	552.924	40.777	10,315.683
	százalékban				
Magyar	92.1	57.5	4.7	0.8	83.6
Német	5.5	1.3	1.5	0.1	4.8
Szlovák (tót) ²⁾	1.2				1.0
Cseh és szlovák ³⁾		27.9	3.2	48.7	3.2
Rutén	0.0	3.4	74.9	44.3	4.5
Zsidé ³⁾	*)	5.0	11.9	3.4	1.2
Egyéb	1.2	1.5	2.5	0.3	1.3
Külföldi ³⁾	*)	3.4	1.3	2.4	0.4
Összesen:	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

1) 1930-ból cseh népszámlálási adatok. 2) A trianoni területen. 3) A visszakapcsolt területeken; a cseh-szlovákokra vonatkozólag nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy a beáramlott, csupán a hazánkhoz visszacsatolt felvidéki területen 100 ezernél is többre tehető csehek javarésze Cseh-Szlovákia felbomlásával visszatért a történeti tartományokba. 4) Az egyes anyanyelvek adatában.

Nézzük most az új helyzetet az elszakított részekben.

Az 1910. évi magyar és az 1930. körüli utódállamokbeli népszámlálások alapján — az új területváltozások becslésszerű betudásával — az elcsatolt területeken a nemzetiségi megoszlást 2. sz. táblázatunk mutatja be. Az újabb változásokat a következő részletezések világítják meg.

Nyugat.

A trianoni békekötéssel elcsatolt nyugatmagyarországi terület anyanyelvi adatai a következők:

A magyar népszámlálás szerint: 1910.			Az osztrák népszámlálás szerint: 1934.		
		%			%
Magyar	26.153	9.0	Magyar	10.442	3.5
Német	216.920	74.4	Német	241.326	80.6
Tót	686	0.2	Szlovák (tót)	84	0.0
Oláh	20	0.0	Cseh	173	0.1
Rutén	48	0.0	Horvát	40.500	13.5
Horvát	43.632	15.0	Szlovén	102	0.0
Szerb	5	0.0	Cigány	6.507	2.2
Egyéb	4.154	1.4	Egyéb	313	0.1
Összesen:	291.618	100.0	Összesen:	299.447	100.0

Az eddigi területhez hozzájárul még a változások következtében Pozsonyligetfalu és Dévény. Az 1910. évi adatok szerint itt 5.010 lélekből 698 magyar (13.9%), 3.308 német (66.0»»), 827 tót (16.5%), 1 oláh (0.0), 12 horvát (0.2%), 2 szerb (0.0%), 167 egyéb (4.4%) anyanyelvű volt.

1930. évi csehszlovák adatok: 15.566 lélekből 2.083 magyar (13.4%), 3.957 német (25.4%), 8.338 cseh és szlovák (53.5%), 25 rutén (0.2%), 6 lengyel (0.0%), 58 zsidó (0.4%), 40 egyéb (0.3%), 1079 külföldi (6.9%).

Az 1910. évi adatok alapján az összesítés a következő képet adja:

Anyanyelv		%
Magyar	26.851	9.0
Német	220.223	74.3
Tót	1.513	0.5
Oláh	21	0.0
Rutén ¹⁾	48	0.0
Horvát	43.644	14.7
Szerb	7	0.0
Egyéb	4.321	1.5
Összesen	296.628	100.0

Az 1934-es állapotról a következő becslést állíthatjuk fel a mai nyugati elcsatolt területre vonatkozólag: magyar 13.000 (4.1%), német 245.000 (77.5%), cseh és szlovák 9.000 (2.8%), horvát 41.000 (13.0%). Az összlélekszám 316.000.

¹⁾ A Trianonban elcsatolt részen.

Feltűnik a magyarság számának kevesebb, mint felére apadása. Az újonnan átkapcsolt területen a szlovákok arányszámának növekedése figyelemreméltó. Megjegyezzük azonban, hogy a cseh statisztika itt is torzít, mert tudjuk, hogy Pozsonyligetfalu nagy szaporodása főleg a magyar bevándorlásnak tulajdonítható.

Észak.

Észak.

1910.	Elszakított Felvidék ¹⁾	%	Visszakapcsolt rész ²⁾	%
Anyanyelv				
Magyar	1.066.685	30.3	814.976	59.7
Német	260.403	7.4	74.789	5.5
Tót	1.694.420	48.2	105.354	7.7
Rutén	431.818	12.3	350.970	25.7
Egyéb	64.242	1.8	19.697	1.4
Összesen:	3,517.568	100.0	1,365.786	100.0

1930.

Anyanyelv (nemzetiség)

Magyar	681.460	16.8	620.846	38.1
Német	160.750	4.0	21.990	1.7
Cseh és szlovák	2.379.871	58.7	325.761	20.0
Rutén	537.995	13.3	466.895	28.7
Zsidó	156.640	3.9	118.901	7.3
Egyéb	46.602	1.1	29.566	1.8
Külföldi	91.832	2.2	43.405	2.7
Összesen:	4,055.150	100.0	1,627.364	100.0

¹⁾ Ezalatt a Trianonban Cseh-Szlovákiának ítélt egész északi részt értjük. ²⁾ A felvidéki és kárpátaljai területek együtt.

A Trianonban Cseh-Szlovákiának ítélt részből a Magyarországhoz visszakerült területen kívül le kell még számítanunk Pozsonyligetfalu és Dévényt. (Az adatokat lásd az előbbieken.) Viszont hozzájárul még a Lengyelországból átszatolt árvái és szepesi vidék. Ez utóbbinak állapota az 1910. évi magyar népszámlálás szerint a következő volt: 23.662 lélekből magyar volt 230 (1.0%/#), német 399 (1.7%), tót 8.379 (35.4%), rutén 1 (0.0%), egyéb 14.653 (61.9%#). (Utóbbiak legnagyobb részét lengyelek.)

Igy a mai Szlovákia az 1910. évi magyar adatok szerint a következő képet mutatja:

Mai Szlovákia:

1910.		%
Anyanyelv		
Magyar	251.241	11.6
Német	182.710	8.4
Tót	1,596.618	73.6
Rutén	80.849	3.7
Egyéb	59.016	2.7
Összesen:	2,170.454	100.0

Jegyzetek a túldali táblához: ¹⁾ Csak az anyaországtól elszakított rész. ²⁾ A trianoni területen. ³⁾ Thirring Lajos becslésszerű helyesbítése 1930-as magyar és cseh adatok alapján. ⁴⁾ 1934-ben. ⁵⁾ 1931-ben nemzeti-ség szerint. ⁶⁾ Ebből 15.000 lengyel (0.6%), a fennmaradó összegben a külföldiek is bennfoglaltanak.

2. A mai Magyarország és a még elszakított területek anyanyelvi (nemzetiségi) megoszlása 1910-ben és 1930-ban.

1910-ben Mai Magyarország	Nyugat	Észak	Kelet	Dél ¹⁾	
anyanyelv	abszolút számokban				
Magyar	7,545.972	26.851	251.241	1,661.805	452.265
Német	629.383	220.223	182.710	564.789	303.937
Tót	270.627	1.513	1,596.618	31.028	46.379
Oláh	28.434 ²⁾	21		2,829.454	76.776
Rutén	352.103	48	80.849	20.482	10.777
Horvát	41.979 ³⁾	43.644		1.971	91.667
Szerb	26.171 ²⁾	7		52.084	382.444
Egyéb	86.234	4.321	59.016	95.854	145.050
Összesen:	8,980.903	296.628	2,170.454	5,257.467	1,509.265
	százalékban				
Magyar	84.1	9.0	11.6	31.6	30.0
Német	7.0	74.3	8.4	10.7	20.1
Tót	3.0	0.5	73.6	0.6	3.1
Oláh	0.3 ²⁾	0.0		53.8	5.1
Rutén	3.9	0.0	3.7	0.4	0.7
Horvát	0.5 ²⁾	14.7		0.0	6.1
Szerb	0.3 ²⁾	0.0		1.0	25.3
Egyéb	0.9	1.5	2.7	1.8	9.6
Összesen :	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
1930-ban Mai Magyarország ¹⁾	Nyugat ¹⁾	Észak	Kelet	Dél ¹⁾ ²⁾	
anyanyelv (nemzetiség)	abszolút számokban				
Magyar	8,690.000	13.000	59.000	1,480.712	410.889
Német	520.000	245.000	135.000	540.793	341.982
Szlovák (tót)	260.000		2,055.000		57.256
Cseh és szlovák		9.000		40.630	
Román				3,233.216	75.806
Rutén	475.000		71.000	30.832	12.997
Szerb					503.978
Horvát		41.000		42.359	121.723
Szlovén					86.132
Zsidó			38.000	111.275	
Egyéb	370.000	8.000	79.000 ³⁾	68.548	5.984
Összesen :	10,915.000	316.000	2,438.000	5,548.365	1,616.747
	százalékban				
Magyar	84.3	4.1	2.4	26.7	25.4
Német	5.0	77.5	5.5	9.7	21.2
Szlovák (tót)	2.5		84.3		3.5
Cseh és szlovák		2.8		0.7	
Román				58.3	4.7
Rutén	4.6		2.9	0.5	0.8
Szerb					31.2
Horvát		13.0		0.8	7.5
Szlovén					5.3
Zsidó			1.6	2.0	
Egyéb	3.6	2.6	3.3 ³⁾	1.3	0.4
Összesen :	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

A jegyzeteket lásd az előző oldalon.

Az 1930-as cseh-szlovák adatok alapján pedig ez a helyzet (becslés): 2.438.000 lakosból magyar 59.000 (2.4%), német 135.000 (5.5%), szlovák 2.055.000 (84.3%), rutén 71.000 (2.9%), lengyel 15.000 (0.6%), zsidó 38.000 (1.6%).

A teljesség kedvéért közöljük az 1938. szilveszteri szlovák népszámlálás eredményeit. (Az akkori területben benne foglaltatott a később Magyarországhoz csatolt Ung-zempléni határsáv, viszont nincsenek benne az 1938 őszén Lengyelországhoz került, de azóta visszacsatolt részek és az ugyancsak azóta Szlovákiához kapcsolt árvái és szepesi területek). A 2.709.000 főnyi lakosságból 67.000 magyar (2.5%), 128.000 német (4.7%) és 70.000 rutén (2.6%). (Tiso miniszterelnök 1939. február 22-i beszéde alapján.)

Az előbbieken már ismertettük a csehszlovák statisztika módszereit, azonban még ezek ismeretében is hihetetlennek tűnik a magyarság számában mutatkozó eltérés a magyar adatokkal szemben. Az 19110. évi magyar népszámlálás ugyanis a mai Szlovákia területén 251.000 magyart (11.6%) tüntet fel, míg 1930-ban a csehszlovák statisztika csak 59.000-t (2.4%). Körülbelül hasonló arányt mutat az 1938. évi szilveszteri népszámlálás is. (2.5%). Ugyalátszik tehát, hogy a torzítás fokozottan érvényesül a mai szlovák területeken, ahol inkább a városokban, nyelvszigetekben él a magyarság, szemben a visszacsatolt Felvidékkel, ahol összefüggő tömböt alkot.

Somogyi Gedeon.

„Erdélyben két nemzetiséget találunk. (Jorga itt a magyar és a szász nemzetiségre célt.) E nemzetiségek történelmi eredete előttem úgy tűnik fel, mint jogalkotó. Minden nemzetiségnek joga van, hogy amely területen él, ott az állam védelmét élvezze. Ha azonban valamely adott területen egy nemzetiség, sőt mondhatnám: egy nemzet (mert a „nemzetiség“ szó inkább csak képmutató kifejezés, „un terme hypocrit“, amely arra szolgál, hogy megtagadja a nemzetnek kijáró jogokat egy emberi csoporttól), ha egy nemzet — használjuk ezt a szót — régi, akkor ez a nemzet történelmi azon a területen, ahol lakván, résztvevett annak a területnek termékenyítélésében és fejlődésében. Kétségtelenül ennek a nemzetiségnek más jogai vannak az uralkodó többséggel szemben, vagy az „uralkodó“ jelző nélkül mondva: a többséggel szemben. Más jogai vannak, mint amilyenek egy tegnap érkezett nemzetiségnek lehetnek, mely semmit sem változtatott az általa lakott föld jellegén: amely nem vett részt a művelődés fejlesztésében és nincsenek százados összeköttetései a többségi